

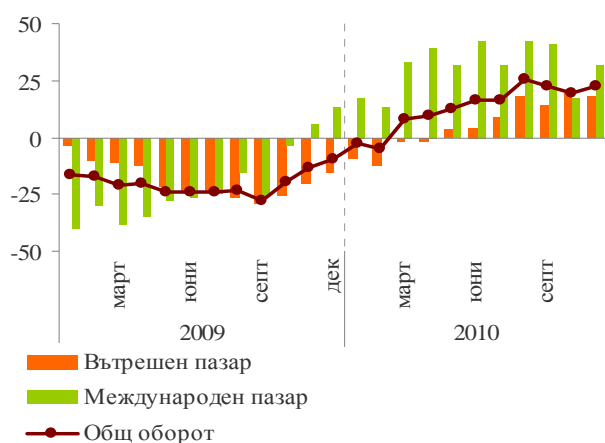
Обзор на макроикономическото състояние и политики

- **Индексите на индустриалните продажби, вътрешната търговия и строителството отбелязаха значително подобрене през ноември, така очакванията за БВП през 2010 г. са за малък положителен ръст, подкрепен от силното развитие при износа.**
- **Хармонизираната инфлация следваше възходяща тенденция през цялата 2010 г., като за това до голяма степен допринесе повишението на международните цени.** Въпреки това средногодишната ѝ стойност и тази в края на година бяха много близки до официалната прогноза.
- **За текущата сметка се очаква да бъде балансирана през 2010 г.** Въпреки известното влошаване на търговския баланс през ноември, положителният баланс при услугите продължи да нараства.
- **Международните резерви на БНБ възлязоха на 12.977 млрд. евро в края на декември, което бе нарастване от 0.4% спрямо година по-рано.** Достатъчното покритие на паричната база, вноса и средносрочния външен дълг подсилва стабилността на Валутния борд в България.
- **Българската банкова система функционира при банков надзор, който е сред най-консервативните в ЕС.** Банките поддържат адекватна ликвидна позиция и капитализация над изискуемите равнища. Банковата система остава стабилна, като реализира нетна печалба, въпреки нарастването на лошите и реструктурираните кредити.
- **В края на януари 2011г. ЕК обяви, че България е предприела необходимите мерки за коригиране на прекомерния дефицит до 2011 г.** ЕК даде положителна оценка за усилията на българските власти при управлението на фиска и оптимизацията на публичните разходи, както и по отношение на реформата в пенсионната система. Очаква се дефицитът по консолидирания бюджет през 2010 г. да възлезе на 3.6% от БВП (ЕСС 95), при прогноза от 3.8%, а през 2011 г. той да се понижи до 2.5%. В тази връзка при планиране на бюджетните приходи бе използван консервативен подход, а по отношение на разходите - продължава оптимизацията и прилагането на по-стриктен контрол.
- **Активни мерки на всички нива бяха предприети и по отношение управлението на европейските фондове,** които доведоха до ускорение на процесите по одобрение, изпълнение и плащания по проектите. Националният фонд е изплатил общо 2.202 млрд. лв. през 2010 г. по линия на оперативните програми, предприсъединителните фондове, инструмента Шенген, както и по финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Плащанията само по оперативните програми надвишиха 1.6 млрд. лв., което е 10% от разполагаемия бюджет в края на 2010 г.
- **Прогнозният размер на дълга за 2011 г. е сред най-ниските в ЕС,** с адекватна валутна, лихвена и портфейлна структура. Постигнатата средна доходност при последните емисии на ДЦК бе рекордно ниска, което свидетелства за намалението на рисковата оценка за страната ни.

Текущо икономическо развитие

- **Оборотът в промишлеността** през ноември отбеляза нарастване от 22.6% на годишна база, воден от добрите продажби на международния пазар (31.6%) и увеличението на вътрешния оборот със 17.9%. Разгледани по предназначение на продукцията, недълготрайните потребителски стоки имаха най-голям дял. **Индустриалното производство** продължи да нараства, като се повиши с 5.6% с водещ принос от страна на продуктите за междинно потребление.

Оборот в промишлеността
(%, на годишна база)

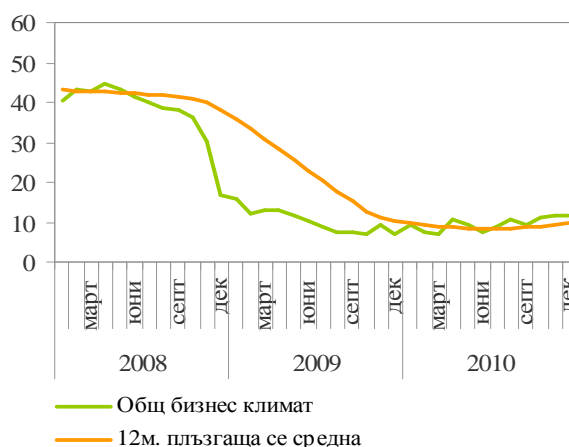
Източник: НСИ

- **Оборотът в търговията на дребно** регистрира спад от 5.2%, но общата търговия се повиши с 2.3% на годишна база поради нарастването при търговия на едро и дребно и ремонт на автомобили и мотоциклети за първи път от октомври 2008 г.
- Оживление бе наблюдавано и в **строителния сектор**, отчитайки нарастване от 0.8% за първи път от септември 2008 г. До голяма степен това се дължеше на ускорения ръст на

гражданското строителство с 15.1% и забавящия се спад при сградното строителство.

- Общият бизнес климат през декември остана на равнището си от предходния месец, вследствие на разнопосочните нагласи на анкетираниите от различните сектори. В промишлеността и услугите оценката за настоящата и бъдещата бизнес ситуация е по-скоро оптимистична, докато в строителството и търговията на дребно изменението на нагласите е в отрицателна посока.

Бизнес климат (баланс на мненията)

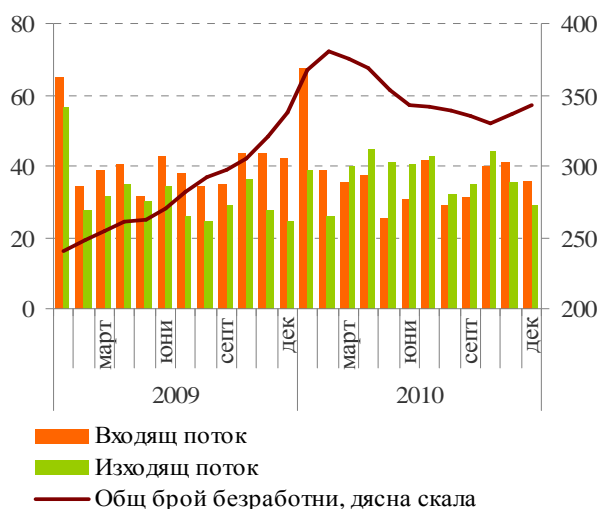

Източник: НСИ

- Регистрираната **безработица** започна да се увеличава през ноември, като за това допринесе слабата активност в търсенето както на първичния трудов пазар, така и по програмите за субсидирана заетост.
- Равнището на безработица от 9.1% през ноември се повиши до 9.2% през декември, като увеличението ѝ на годишна база бе 0.1 п.п. Броят на безработните възлезе на 342.4 хил. души в края на годината, като отчете повишение от 1.3% спрямо декември

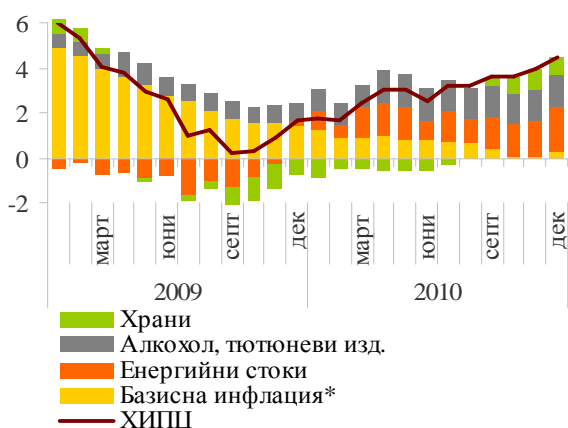
2009 г. и в същото време понижение от 6.7% в сравнение с началото на 2010 г.

Изходящ и входящ поток и регистрирани безработни (хил. души)

Източник: АЗ

ХИПЦ (п.п., на годишна база)

* Вкл. услуги и нехранителни стоки (без енергийни продукти)

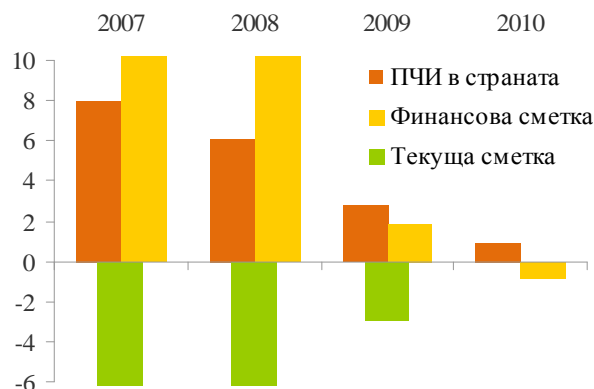
Източник: НСИ

- Потребителските цени се повишиха с 0.8% през декември спрямо предходния месец. Така инфлацията в края на годината достигна 4.4%, а средногодишната ѝ стойност – 3%, като и двете са изключително близки до официалната прогноза на Министерството. Сред основните фактори за формиране на инфлацията през годината бяха нарастващите цени на енергийните стоки и храните, както и ефектът от

корекцията на акцизните ставки върху тютюневите изделия. Поскъпването на петрола и зърнените храни на международните пазари продължи да оказва натиск по линия на производствените разходи. Базисната инфлация от своя страна се забави значително и достигна исторически ниски нива, под влияние на свитото вътрешно търсене.

- В периода януари-ноември салдото по текущата сметка отчете дефицит от 9.8 млн. евро. Износът продължи да нараства, което доведе до 31.6% натрупано повишение на годишна база. През последните няколко месеца нарастването на вноса се задържаеше стабилно в рамките на 12-15%, но през ноември се ускори до 39.1%. Балансът на услугите също продължи да се подобрява, като това може да бъде отдадено на по-ниските разходи на българите за чуждестранни услуги.

ПЧИ, Текуща и финансова сметка (януари-ноември, млрд. евро)

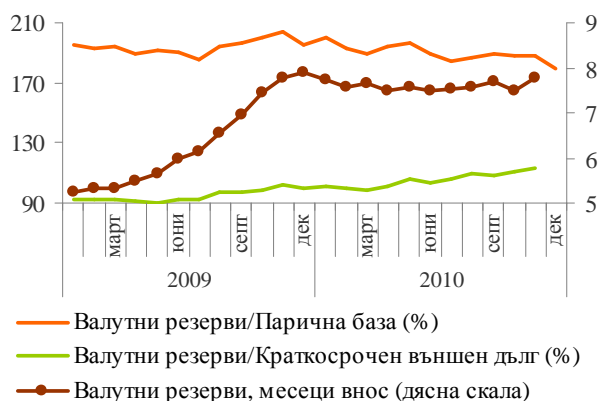
Източник: БНБ

- Финансовата сметка за януари-ноември бе отрицателна в размер на 2.4% от БВП. Наблюдаваните основни тенденции през годината, а именно спадът в притока на ПЧИ и подобрението във външната позиция на банките, се запазват и към ноември. Нетните ПЧИ в страна отчетоха спад

от 80% спрямо съответния месец на предходната година, като следствие не само на по-ниския входящ поток, но и поради увеличение на изходящите инвестиции в дялов капитал. Поради все още ниската кредитна активност, банките използваха наличните си ресурси, за да увеличат активите си в чуждестранна валута и депозити.

- Погасяването на чуждестранни задължения от страна на местните банки и частния сектор допринесе за намалението на **брутния външен дълг** на страната до 100% от БВП през октомври, при стойност от 106.3% година по-рано.

Ключови отношения за валутния борд

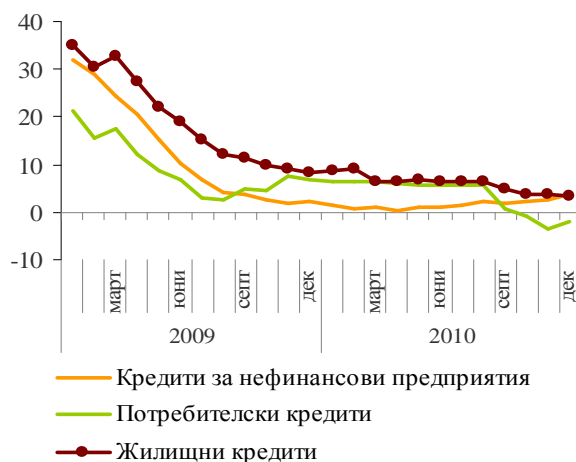
Източник: БНБ

- Международните резерви** се повишиха с 2.2% през декември, с което отбелязаха нарастване от 0.4% от началото на годината. Покритието на паричната база достигна 179.8% в края на 2010 г., а към ноември отношението на резервите към паричното предлагане бе 48.7%. Резервите на БНБ покриват 110.4% от краткосрочния външен дълг и 7.5 месеца внос в края на октомври.
- Нарастването на **паричното предлагане** на годишна база се забави до 6.2% през декември (от 9% през предходния месец). Широките

пари отчетоха понижение от 0.7% спрямо нивото си през ноември, което може да бъде обяснено основно с намалението от 10% при овърнайт депозитите. Годишният ръст на всички депозити, включени в агрегата МЗ, се забави до 8.6%, а този при депозитите на домакинствата остана на сравнително високото ниво от 12.8%.

- Кредитът към частния сектор** продължи да забавя годишния си темп на нарастване до 1.1% през декември. Ръстът на фирмените кредити се понижи минимално до 2.4% на годишна база. Кредитите за домакинствата и нефинансовите предприятия имаха положителен принос.

Годишен ръст на кредита

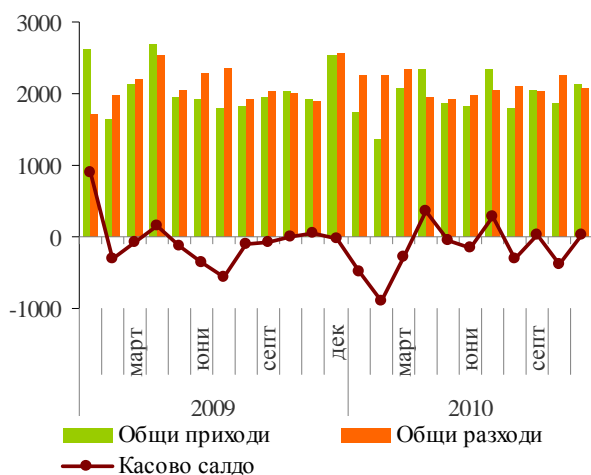

Източник: БНБ, МФ

- Лихвените проценти по кредитите** запазват нивата си, след като бе отбелязано слабо понижение на лихвите по заемите в лева и минимално нарастване на тези по кредитите в евро. **Лихвените нива по депозитите** от друга страна слабо се понижават спрямо предходния месец.
- Дефицитът по **консолидирания бюджет** достигна 1.87 млрд. лв. на касова основа за периода януари-ноември, което бе намаление от 36.5

млн. лв. в сравнение с края на октомври.

Консолидиран бюджет
(месечна стойност в млн.лв.)

* вкл. вноската в общия бюджет на ЕС

Източник: МФ

- **Общите приходи** се понижиха с 5% в сравнение с 2009 г., основно поради по-ниските данъчни постъпления. Неданъчните приходи останаха на нивата си от предходната година, докато помощите нараснаха със 7.7%.
- **Приходите от преки и косвени данъци** са по-ниски съответно с 11.8 и 5.4%, като с най-голяма тежест за отчетеното намаление бяха приходите от корпоративен данък и акцизи. Приходите от ДДС нарастват с 29.3% спрямо година по-рано, като за единадесетте месеца на 2010 г. възлизат на 93% от актуализирания разчет за годината. Постъпленията от ДДС и преизпълнението на разчетите при приходите от мита компенсират до известна степен изоставането спрямо плана при акцизите.
- **Общите разходи** отчетоха повишение от 1.1%, поради нарастване с 10% на годишна база социални плащания (вкл. за стипендии). Ръстът им се дължи в по-голямата си част на базовия ефект от повишението на пенсиите през 2009 г. Значителен ръст бе наблюдаван и при разходите за субсидии, което се обяснява с по-високия им размер за сектора селско стопанство.
- **Фискалният резерв** бе в размер на 6.4 млрд. лв. към 30.11.2010 г. Въпреки намалението си от 21.1% на годишна база, той остава на сравнително високо ниво над законово установения праг от 4.5 млрд. лв.
- **Държавният и държавно-гарантираният дълг** в края на ноември възлезе на 16.4% от БВП, като външният дълг възлезе на 10.97% от БВП, а вътрешният – на 5.45%.

Основни икономически индикатори

		2007	2008	2009	IV '09	I '10	II '10	III '10	Юли '10	Авг '10	Септ '10	Окт '10	Ное '10	Дек '10
БВП*														
БВП*	%, у/у	6.4	6.2	-4.9	-6.7	-0.8	-0.3	0.2						
Потребление	%, у/у	7.2	2.5	-4.1	-5.3	-4.5	-4.3	-7.3						
Инвестиции	%, у/у	13.0	16.3	-33.2	-36.6	-12.5	-12.0	-6.5						
Износ	%, у/у	6.1	3.0	-10.3	-1.7	5.5	12.6	18.6						
Внос	%, у/у	9.6	4.2	-21.5	-18.9	-2.8	0.3	2.0						
Селско стопанство	%, у/у	-27.3	29.6	-3.5	-2.2	7.0	5.5	3.8						
Индустрия	%, у/у	12.4	4.4	-7.2	-5.8	1.1	1.0	0.1						
Услуги	%, у/у	7.6	5.0	-0.4	-1.9	-2.5	-1.6	-1.7						
Корективи	%, у/у	6.8	5.7	-16.2	-19.9	-6.5	-4.7	-3.8						
Краткосрочна бизнес статистика														
Промислено производство	%, у/у	9.2	0.8	-17.4	-13.2	-3.2	1.6	4.7	0.9	5.4	7.3	2.5	5.6	
Оборот в промишлеността	%, у/у	14.9	14.7	-20.3	-14.2	0.0	13.0	21.5	16.2	25.8	22.8	19.4	22.6	
Оборот в търговията на дребно	%, у/у	19.4	9.3	-8.8	-10.4	-12.1	-9.0	-4.6	-4.8	-4.1	-4.8	-5.0	-5.2	
Строителна продукция	%, у/у	28.9	-3.1	-14.4	-23.5	-26.3	-19.2	-14.8	-19.7	-10.7	-13.9	-11.6	0.8	
Общ бизнес климата	баланс	42.8	38.0	10.2	7.8	7.9	9.1	9.7	8.7	10.7	9.5	11.4	11.7	11.5
Промисленост	баланс	45.6	39.9	12.3	9.9	9.4	14.6	14.7	16.0	14.0	14.1	14.0	15.1	16.0
Търговия на дребно	баланс	46.9	41.3	13.5	12.0	10.6	8.2	8.8	7.2	11.8	7.5	13.0	13.5	12.4
Строителство	баланс	41.7	40.3	8.5	5.8	7.7	5.9	4.0	3.3	5.0	3.6	2.1	5.2	1.4
Услуги	баланс	34.1	28.7	5.1	1.4	2.5	2.0	6.1	1.2	8.9	8.2	13.9	9.7	11.9
Пазар на труда														
Коеф. на икономическа активност (15+)	%	52.6	53.8	53.0	52.3	51.3	52.2	52.5						
Коеф. на заетост (15+)	%	49	50.8	49.4	48.2	46.1	47	47.5						
Заетост (НРС)	%, у/у	4.6	3.3	-3.2	-5.7	-7.7	-6.9	-5.4						
Безработица (НРС)	%	6.9	5.6	6.8	7.9	10.2	10	9.5						
Безработица (АЗ)	%	7.7	6.3	7.6	8.7	10.1	9.6	9.1	9.2	9.1	9.0	8.9	9.1	9.2
Номинална раб. заплата	%, у/у	19.5	26.5	11.6	10.6	9.9	8.7	9.4	10.2	9.4	9.3			
Реална раб. заплата**	%, у/у	11.1	13.0	8.9	9.6	7.8	5.7	5.9	6.8	6.0	5.5			
Производителност на труда (БВП на зает)	%, у/у	3.2	3.5	-2.3	-0.2	3.6	7.5	6.4						
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, у/у	0.1	3.7	8.4	4.0	2.8	3.2	-4.3						
Инфлация														
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, у/у	7.6	11.9	2.5	0.9	2.0	2.9	3.3	3.2	3.2	3.6	3.6	4.0	4.4
Цени на производител на вътрешния пазар	%, у/у	8.0	13.3	-4.3	-4.8	2.4	5.6	9.5	9.0	10.0	9.6	10.1	11.1	12.0
Консолидиран бюджет (с натрупване)														
Приходи и помощи	млн. BGN	24063	27313	25041	25041	5171	11189	17346	13 514	15 302	17 346	19 234	21 356	
Общо разходи	млн. BGN	22103	25323	25667	25667	6840	12704	18872	14 745	16 839	18 872	21 136	23 222	
Вноска в бюджета на ЕС	млн. BGN	595	720	746	746	246	359	529	413	467	529	593	615	
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. BGN	1960	1990	-626	-626	-1669	-1515	-1527	-1 231	-1 537	-1 527	-1 903	-1 866	
	% БВП	3.3	2.9	-0.9	-0.9	-2.4	-2.1	-2.2	-1.7	-2.2	-2.2	-2.7	-2.6	
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. BGN	11167	10710	10641	10641	10699	10970	11397	10 903	11 089	11 397	11 422	11 580	
	% БВП	18.6	15.5	15.5	15.5	15.2	15.6	16.2	15.5	15.7	16.2	16.2	16.4	
Фискален резерв	млрд. BGN	7453	8382	7673	7673	6359	6029	6711	6 320	6 167	6 711	6 398	6 391	
	%, у/у	27.5	12.5	-8.5	-8.5	-20.1	-27.1	-12.7	-18.0	-19.6	-12.7	-17.9	-21.1	

Текущо икономическо развитие, България, Януари 2011 г. - 7 -

		2007	2008	2009	IV '09	I '10	II '10	III '10	Юли '10	Авг '10	Септ '10	Окт '10	Ное '10	Дек '10
Финансов сектор														
Международни резерви	млн. BGN	11937	12713	12919	12919	12239	12155		12349	12475	12764	12525	12697	12977
Покритие на пар. база	%	164.5	175.3	195.2	195.2	189.4	189.2		184.8	186.2	188.6	188.0	188.0	179.8
Покритие на износа	месеци	5.8	5.4	8.0	8.0	7.7	7.5		7.5	7.6	7.7	7.5	7.8	
Покритие на краткоср. външен дълг	%	127.2	96.5	100.2	100.2	98.7	103.7		105.9	109.7	108.6	110.4	113.7	
Паричен агрегат М1	%, у/у	28.9	-4.1	-8.8	-8.8	-2.0	0.9	7.7	4.8	6.6	7.7	8.7	7.5	0.8
Паричен агрегат М3	%, у/у	31.2	8.8	4.2	4.2	7.7	8.0	8.4	8.8	9.4	8.4	8.2	9.0	6.2
Депозити	%, у/у	34.2	8.8	7.6	7.6	10.0	10.1	9.4	10.6	10.9	9.4	9.1	10.0	8.4
Кредит към частния сектор	%, у/у	63.7	32.9	3.8	3.8	2.6	2.0	1.6	2.4	1.8	1.6	1.4	1.2	1.4
Кредит към нефинансовите предприятия	%, у/у	71.5	33.1	2.3	2.3	1.1	1.2	1.8	1.3	0.3	1.8	2.2	2.5	2.4
Кредит за домакинствата	%, у/у	52.2	31.4	5.8	5.8	4.4	3.7	0.8	3.6	3.8	0.8	-0.2	-1.1	-0.8
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	9.3	10.9	10.5	9.2	8.7	8.3	8.8	9.0	9.3	8.1	8.0	7.8	
Лихвен процент (срочни депозити)	%	4.2	5.6	7.0	7.0	6.4	5.3	5.0	5.1	4.9	5.0	4.9	5.1	
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.33	1.39	1.36	1.36	1.45	1.59	1.43	1.50	1.54	1.43	1.41	1.50	1.47
	ср. пер.	1.43	1.34	1.41	1.32	1.41	1.54	1.52	1.53	1.52	1.50	1.41	1.43	1.48
Брутен външен дълг														
Брутен външен дълг	% БВП	94.3	104.7	107.9	107.9	103.4	103.1	101.7	102.1	101.3	101.7	99.9	100.3	
Краткоср. външен дълг	% БВД	32.3	35.5	34.2	32.7	31.4	31.1	32.1	31.7	31.3	32.1	31.5	31.6	
Вътрешнофирмени заеми	% БВД	37.1	36.3	38.4	38.3	39.1	40.1	40.0	40.4	40.6	40.0	40.3	40.1	
Платежен баланс														
Текуща сметка	млн. EUR	-7755	-8191	-3477	-938	-557	-262	1278	503	514	261	-132	-338	
% БВП, плъзгаща се база		-25.2	-23.1	-9.9	-9.9	-7.5	-4.7	-1.4	-3.4	-2.2	-1.3	-1.1	-1	
Търговски баланс	млн. EUR	-7245	-8597	-4174	-905	-566	-783	-119	-46	17	-89	-192	-413	
% БВП, плъзгаща се база		-23.5	-24.3	-11.9	-11.9	-10.2	-8.9	-6.72	-7.9	-7.1	-6.6	-6.4	-7	
Износ, f.o.b.	млн. EUR	13512	15204	11699	3247	3052	3800	4401	1514	1453	1434	1452	1448	
	%, у/у	12.5	12.5	-23.1	-1.6	14.8	38.8	44.0	47.1	48.0	37.2	21.1	33	
Внос, f.o.b.	млн. EUR	20757	23801	15873	-4152	-3618	-4583	-4519	-1560	-1436	-1523	-1643	-1861	
	%, у/у	18.1	14.7	-33.3	-173.6	-5.1	14.7	15.5	15.6	15.9	15.1	11.6	39	
Капиталова сметка	млн. EUR	-587	277	477	97	62	-110	174	189	-13	-2	6	43	
Финансова сметка	млн. EUR	13676	11409	2193	1231	-696	137	-92	-21	-407	336	-209	-9	
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. EUR	8838	6203	3371	1229	16	405	341	183	62	97	-44	42	
Нетни портфейлни инвестиции	млн. EUR	-518	-731	-570	7	-137	-316	-51	-46	-33	28	49	8	
Други нетни инвестиции	млн. EUR	5162	5980	-589	7	-564	52	-372	-153	-434	215	-213	-61	
Промяна в международните резерви на БНБ***	млн. EUR	-2908	-674	650	-418	789	382	-722	-370	-11	-341	243	-30	

* По цени от 2000 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни.

** Дефлирани с ХИПЦ.

*** (-) повишение; (+) понижение в международните резерви на БНБ

Актуално състояние и обзор на държавния дълг

На последните аукциони за ДЦК, проведени от МФ, беше отчетена рекордно ниска средна доходност

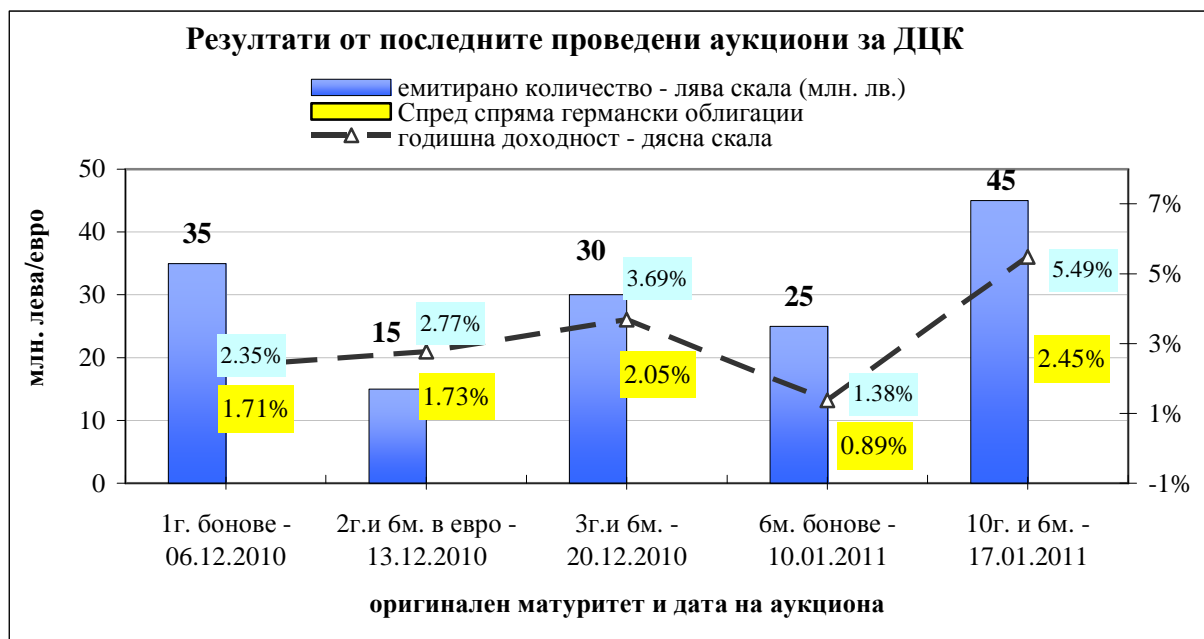
През последните два месеца Министерството на финансите успешно проведе аукциони на държавни ценни книжа /ДЦК/ с различен матуритет. Резултатите показват значително намаление на доходността за емисиите, предложени на първичния пазар. Търсенето на ДЦК надхвърли предложените обеми, като записаните ценни книжа надхвърлиха 3-4 пъти размера на емисиите, което е знак за високо търсене от страна на инвеститорите. Банките първични дилъри и институционалните инвеститори: т.е. пенсионни фондове и застрахователни компании, участваха активно в аукционите.

Доходността продължава да намалява заедно с рисковата премия

През последните месеци отчетените спредове по германските държавни облигации - ценни книжа, считани от инвеститорите за безрискови, достигнаха най-ниските си стойности за цялата година. Средната годишна доходност на аукциона за шестмесечните съкровищни бонове достигна 1.38%, като спреда по германските държавни облигации е под 1%, което е рекордно ниско ниво за всички матуритети. Доходността на аукциона за ДЦК с матуритет 10 години и 6 месеца, които са новите референтни облигации за изчисляване на дългосрочни лихви - критерия от Маастрихт, е 5.49%. Тази доходност е най-ниската стойност за този матуритет от май 2008 г. насам. Спредът по германските държавни облигации е 2.45% и е по-нисък от спреда CDS (Credit Default Swap – суап за кредитно неизпълнение) на страната, което показва, че инвеститорите не са начислили валутна рискова премия в предлаганата доходност.

Стабилна макро-икономическа и фискална политика

Резултатите от аукционите за държавни ценни книжа през декември 2010 г. и януари 2011 г., заедно с тенденцията на намаляване на доходността във всички сегменти на кривата на ДЦК показват положителната оценка на инвеститорите за водената от правителството икономическа политика.

Допълнителната информация за резултатите от аукционите е достъпна на сайта на БНБ, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

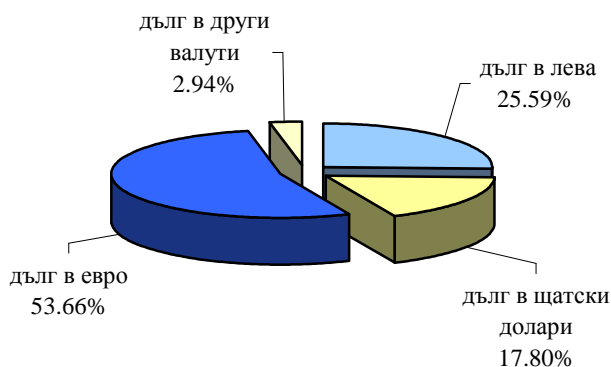
Към края на ноември номиналният размер на държавния дълг възлиза на 5 279.5 млн. евро, в това число вътрешен дълг 1 964.9 млн. евро и външен дълг 3 314.6 млн. евро. Съотношението държавен дълг/ БВП е 14.4%.

Размер на държавния дълг						
(млн.евро)						
Структура	31.12.2009	31.03.2010	30.06.2010	30.09.2010	31.10.2010	30.11.2010
Вътрешен държавен дълг	1 538.7	1 500.9	1 524.2	1 919.3	1 948.4	1 964.9
Външен държавен дълг	3 289.8	3 350.8	3 422.2	3 278.9	3 259.4	3 314.6
Общо държавен дълг	4 828.5	4 851.7	4 946.4	5 198.2	5 207.8	5 279.5
Общо държавен дълг/БВП (%)	13.8	13.2	13.5	14.2	14.2	14.4

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

Към края на ноември дългът в евро възлиза на 53.7%, в лева – на 25.6%, в щатски долари – на 17.8% и в други валути – на 2.9%. Тенденцията от предходния месец на увеличаване на дълга, деноминиран в евро и лева за сметка на дълга в щатски долари и други валути се промени и делът на дълга, деноминиран в щатски долари, се повиши с 0.9 процентни пункта.

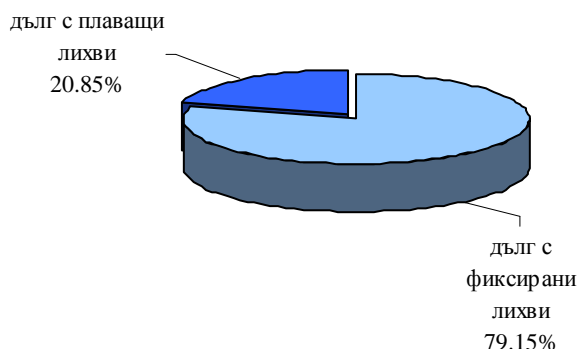
Валутна структура на държавния дълг към 30 ноември

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на ноември делът на дълга с фиксирани лихви е 79.1%, а на дълга с плаващи лихви – 20.9%. Това е в резултат както на осъществяването на финансиране с фиксиран лихвен процент, така и от редовното погасяване на дълга с плаващи лихви.

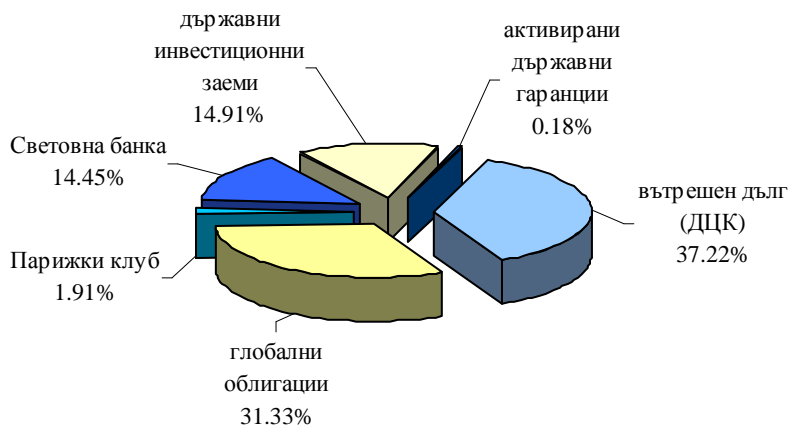
Лихвена структура на държавния дълг към 30 ноември

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

Структурата на дълга по видове инструменти и кредитори през ноември не показва значителна промяна. Най-висок относителен дял заемат задълженията, свързани с ДЦК, емитирани на вътрешния пазар - 37.2%, следвани от глобалните облигации - 31.3%, държавните инвестиционни заеми - 14.9%, задълженията към Световната банка - 14.5%, задълженията към Парижкия клуб - 1.9% и активираните държавни гаранции - 0.2%.

Структура на държавния дълг по кредитори към 30 ноември

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на Интернет страницата на българското Министерство на финансите: <http://www.minfin.bg/en/statistics/?cat=2&from=0&fyear=0&to=0&tyear=0&dq=&pokaz=0>

Усвояване на европейските фондове

Усвояването на средствата от Европейските фондове се подобри значително през 2010 г. Предприетите активни мерки за управление на европейските средства доведоха до ускорение на процесите по одобрение, изпълнение и плащания по проектите.

През 2010 г. Дирекция „Национален фонд“ към Министерство на финансите имаше активна роля при планиране и осъществяване на редица мерки в отговор на необходимостта от оптимизиране на процеса на усвояване на средствата от ЕС и усъвършенстване на всички процедури по ефективното им разходване.

- През юли 2010 г. Дирекция „Национален Фонд“ издаде указание относно условията и реда на изплащане на финансова помощ със средства от Структурните и Кохезионния фондове (СКФ). С указанието се ускоряват процедурите по плащанията на средствата от СКФ, като се дава възможност на Управляващите органи да извършват плащания към бенефициентите непосредствено след приключване на процеса по верификация, като плащания към бенефициенти се извършват само след извършване на съответните контроли и верифициране на разходите.
- През октомври 2010 г. бяха издадени нови указания, допълнени с нови и по-детайлни инструкции по верифициране на разходите, направени от бенефициентите. Чрез тази мярка се даде възможност на Управляващите органи и Междинните звена да съкратят периода за плащане към общините и други държавни органи и да подобрят изпълнението на проектите, особено при ограничен достъп до кредитни ресурси в условията на финансова криза.

Общата стойност на европейските средства, разплатени през 2010 г. от Националния фонд по оперативните програми, предприсъединителните фондове, Инструмента Шенген и Механизма за Европейското икономическо пространство възлизат на 1.126 млрд. евро. Само през декември 2010 г. са разплатени около 20% от всички средства, като значителното увеличение в усвояемостта е свидетелство за ефективността на предприетите мерки.

Резултати по изпълнението на финансираните от ЕС инструменти:

- В края на 2010 г. плащанията по **Оперативните програми** надхвърлиха 809 млн. евро или 10% от бюджета по програмите. Най-добри резултати при усвояване на средствата по Структурните и Кохезионния фонд са отчетени по ОП Регионално развитие и ОП Административен капацитет, като последната е и с най-висок процент на разплатени средства към бенефициентите.
- Съществен напредък беше постигнат във финансовото изпълнение при **проектите по Кохезионния фонд** (Регламент 1164/94)/ИСПА като само за месец декември 2010 г. са разплатени 107 млн. евро. В рамките на десетгодишния период на изпълнение на предприсъединителната програма една трета от плащанията са извършени само през последната година.
- Към 31.12.2010 г. общият размер на платените разходи възлиза на 1 015 млн. евро, което е 79% от общо договорените средства и 66% от общия бюджет по

Усвояемост на европейските фондове, кратък обзор -12

ИСПА. Към края на 2013 г. общият размер на плащанията се очаква да достигне 1 057 млн. евро, с което усвояемостта ще бъде 95% от договорените средства и 79% от първоначалния бюджет по програмата.

- В края на април 2010 г. бяха завършени всички проекти по **програма ФАР**, но окончателните плащания по Финансовите споразумения от 2005 и 2006 г. все още продължават. Към момента действието на програмата се преустановява, като изплатените средства към 31.12.2010 г. възлизат на 1 166 млн. евро, което е 87% от договорените средства и 66% от бюджета по програмата.
- По отношение на **програма САПАРД**, възстановяването на средствата беше прекратено през декември 2009 г., а през 2010 г. бяха извършени няколко заключителни одити. Общата сума на изплатените средства се равнява на 451 млн. евро, което е 97% от договорените средства и 76% от общите средства по програмата.
- През декември 2010 г. изтече и периода на възстановяване на средства по линия на **инструмента Шенген**. До края на 2010 г. са **изплатени 100% от средствата** към бенефициентите по този инструмент или 128.9 млн. евро.

Програма/ Инструмент/ Механизъм	Финансиране от ЕС		Изплатени от НФ	
	с натрупване към 31.12.2010 г.	за периода 01.01. - 31.12.2010 г.	с натрупване към 31.12.2010 г.	за периода 01.01. - 31.12.2010 г.
	млн. евро		млн. евро	
Програма ФАР	929.61	24.40	1147.95	62.28
Програма ИСПА	312.95	118.99	436.89	324.94
Програма САПАРД	327.61	-	450.67	-
Инструмент Шенген	-	-	148.01	124.08
Финансов механизъм на ЕИП	4.63	4.30	5.12	4.99
Преходен финансов инструмент	21.55	13.00	18.05	9.04
Общо за предприєдинителните инструменти, Шенген, ЕИП и др.	1 596.35	160.69	2 206.69	525.32
1. ОП Транспорт	237.79	72.75	112.5	70.19
2. ОП Околна среда	148.45	1.06	125.36	75.93
3. ОП Регионално развитие	229.33	106.84	185.43	154.34
4. ОП Човешки ресурси	109.19	16.33	108.12	67.99
5. ОП Конкурентноспособност	260.01	171.10	225.97	221.31
6. ОП Административен капацитет	40.40	26.57	45.43	7.55
7. ОП Техническа помощ	6.82	2.48	6.25	3.50
Общо за ОП	1 031.99	397.13	809.06	600.81
<i>Програми за трансгранично сътрудничество</i>	-	5.02	-	-
ОБЩО:	2 628.34	562.85	3 015.75	1 126.13

Напредък по процедурата за прекомерен дефицит

ЕК обяви, че към момента не са необходими по-нататъшни стъпки по процедурата по прекомерен дефицит на България

В края на Януари 2011 г. ЕК отбеляза, че страната ни е предприела необходимите мерки за коригиране на прекомерния дефицит. Комисията похвали България за постигнатия напредък в областта на фискалното управление, подобрената на ефективност на публичните разходи и постигнатото съгласие със социалните партньори за продължаване на реформата в пенсионната система. Препоръката към българските власти е да засилят обвързващия характер на средносрочната бюджетна рамка.

Целта за бюджетния дефицит през 2010 г. ще бъде изпълнена

По последни данни за изпълнението на консолидирания бюджет заложената цел за дефицит от 3.8% (ЕСС 95) през 2010 г. ще бъде спазена, **като се очаква дефицитът да достигне 3.6%**. Правителството декларира решимост да следва разумна и последователна фискална политика, като снижи фискалния дефицит под 3% през 2011г. Положителните очаквания и оценки изразени от рейтинговите агенции потвърждават установеното международно възприемане за стабилност на българските публични финанси.

Преструктуриране на разходите с цел по-добро управление на приоритетите в условията на бюджетни ограничения

Във връзка с мерките по съкращения на разходите предвидени с актуализацията на бюджета и по-стриктния контрол върху разходите на НОИ и НЗОК, **разходите по консолидирания бюджет за 2010 г. са намалени до 37% от прогнозния БВП**. Актуализацията на бюджета бе насочена към преструктуриране на разходите с цел по-добро управление на приоритетите като по-ефективно усвояване на европейските средства и защита на най-уязвимите групи от населението в условията на бюджетни ограничения. Съкращения на нелихвените разходи са направени по линия на всички централни държавни органи. С внесените промени в Кодекса за социално осигуряване бе отложено увеличението на пенсиите, както и индексирането им по т.нар. „швейцарско правило“. Изработена бе и нова методология за остойносттаване на медицинската помощ, заплащана от НЗОК.

Продължаваща фискалната консолидация, както на приходите, така и на разходите

През 2011 г. заложената цел за бюджетния дефицит е **2.5% от БВП (ЕСС 95)**. Продължава осъществяваната фискална консолидация, както на приходите, така и на разходите. По отношение на приходите – въпреки запазване нивата на преките данъци, от началото на 2011 г. са извършени корекции в някои акцизни ставки във връзка с протичащия процес на хармонизация с минималните за ЕС нива. ДДС върху организирания туризъм също беше повишен. Увеличена бе и осигурителната вноска с 1.8 п.п. с цел осигуряване на стабилност в пенсионната система в средносрочен хоризонт. Въведени са мерки за подобряване на събираемостта, за да се постигнат заложените бюджетни цели, както и да се запази предимството на

България като страна с най-ниска данъчна тежест в ЕС.

Допълнителни съкращения на разходите и по-стриктен контрол на първостепенните разпоредители с бюджетни средства

С бюджета за 2011 г. са предвидени и допълнителни съкращения на разходите и по-стриктен контрол върху разходите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити. Въведена е специална клауза в закона за държавния бюджет за 2011 г., която дава право единствено на Министерски Съвет да определя и осъвременява таваните на стойностите в договори подписвани от отделна държавна институция с цел избягване на риска от влошаване на бюджетния баланс на начислена основа. Прилагат се и по-стриктни правила за отпускане на пенсии с промените в Кодекса за социално осигуряване, в сила от 1 януари 2011 г., както и за условията, при които общините получават компенсации и субсидии.

Структурни реформи за подобряване качеството и устойчивостта на публичните финанси в средно- и дългосрочен план

Оптимизация на бюджетните разходи ще се реализира и по отношение на финансирането на основните социални отговорности на държавата като се подкрепят **структурни реформи в пенсионно-осигурителната система, здравеопазването, образованието, както и публичната администрация** с цел подобряване качеството и устойчивостта на публичните финанси в средно- и дългосрочен план. Освен вдигането на осигурителната вноска през 2011 г., се предвижда въвеждането на мерки за подобряване на събираемостта, включително и инкриминиране избягването на осигурителните плащания. Първата стъпка при реформата в здравната система бе предприета с изработването на нова методология за остойностяване и заплащане на медицинската помощ, заплащана от НЗОК. Сред приоритетите в образователния сектор остават подобряване качеството и равния достъп до образование, привличане на млади хора при изработването на секторните политики и др. Реформата за оптимизация и модернизация на административната структура и подобряване качеството на публичните услуги започна още през 2010г., като се очаква тя да продължи до 2013 г.